

BOTANICUM

KASVITIEEN TIEDOTUSLEHTI • 1/2017 • 13.1.2017

Helsingin yliopiston Luonnontieteellisen keskuksen Luomuksen kasvitieteen yksikkö
sekä Biotieteiden laitos (kasvibiologia)

Vastaava päätoimittaja Marko Hyvärinen (@helsinki.fi), toimittaja Leena Helynranta (@helsinki.fi)

LUOMUS

LUONNONTIEELLINEN KESKUSMUSEO
KASVITIEDE

Kasvitieteen kollokviot

Kasvitieteen kollokviot järjestetään torstai-iltapäivisin kello 14.00–15 Kaisaniemessä kasvimuseorakennuksen Nylander-salissa (jos ei toisin mainita). Kahvin voi hakea mukaan toisen kerroksen kahvihuoneesta. Järjestäjänä toimii suojelusuunnittelija **Tea von Bonsdorff** (tea.vonbonsdorff@helsinki.fi).

- 26.1.** Biotieteiden laitoksen tohtorikoulutettava **Risto Vesala**: *Termitikekojen piilevät sienisymbiontit – Termitomyces-lajien monimuotoisuus Tsavon tasankoalueella Keniassa.*
- 9.2.** Biotieteiden laitoksen tohtorikoulutettava **Elina Kettunen**: *Sienten mikrofossileita meripihkassa.*

Matkoilla

- 16.–17.1. **Tea von Bonsdorff**, Jyväskylä, Sieniatlas-hankkeen kokous.
- 30.1.–4.2. **Alexander Sennikov**, Russia, Moscow State University. Herbarium work and participation in a conference (Conference on taxonomy and evolutionary plant morphology dedicated to 85th anniversary of V.N.Tikhomirov).

Saatuja apurahoja

Teija Alanko, 4 500 € Maiju ja Yrjö Rikalan Puutarhasäätiö, puutarhahistoriallisen tietokirjan kirjoittamiseen.

Firenzen kasvimuseot (FI, FT), unohdettu aarrekkamio

Vietin viikon (11.–18.12.2016) Italiassa Firenzen luonnonhistoriallisessa museossa lähinnä tutkimassa Cladoniaceae-heimon jäkälämediterraneisia näytteitä yhdessä Prof. Ana Rosa Burgazin (Universidad Complutense, Madrid) kanssa. Näytteiden lukumäärän, noin viisi miljoonaa, mukaan herbaario on maailman suurimpia. Luku on kuitenkin karkea arvio. Kryptogaameja (joissa myös sienet) ilmoitetaan olevan noin 800 000 näytettä. Suurin osa kuuluu Italian keskusherbaarioon (Herbarium Centrale Italicum), mutta paljon sisältävät myös Philip Barker Webbin herbaario (FI-W) ja Trooppinen herbaario (FT; Herbarium Tropicum, vuosina 1909–1969 Herbarium Coloniale). Erillisinä ovat myös Libyan (Tripolitanian) herbaario, Etiopian (Abessinian) herbaario ja Odeardo Beccarin Malesian kokoelmat (FI-B). Herbaarion perusti Filippo Parlatore (1816–1877) vuonna 1842. Tavoitteena oli luoda suuri, maailmanlaajuinen herbaario Lontoon ja Pariisin malliin. Italiallahan oli myös jonkin aikaa siirtomaita (Etiopia, Somalia, Libya, Rhodos), joilta alueilta kokoelmat ovat edelleen laajat.

Firenzen kokoelmista suuri osa on lasiovellisissa kaapeissa. Jäkäläkokoelmien lajittelupöytien ääressä vasemmalla prof. Burgaz, kuraattori Chiara Nepi ja Teuvo Ahti. Kuvat Ana Rosa Burgaz.

Firenzessä on toiminut lukuisia tunnettuja kasvitieteilijöitä, mutta nyt herbarioissa on jäljellä vain muutama vakituinen henkilö. Tosin Firenzen yliopiston kasvi biologian laitos on samassa rakennuksessa. Kuitenkin kokoelma on relikti aiemmilta kausilta, jolloin tutkimus oli laajaa, eikä herbario ole nyt kovin hyvässä kunnossa. Nytkin sentään on ohjelmassa muun muassa Karibian alueen heinien ja sarakasvien selvitystä. Lainatoiminta kuitenkin jatkuu aktiivisena ja vierailevat tutkijat ovat tervetulleita. Kuraattorit ovat myös julkaisseet useita selvityksiä herbaarion sisällöstä, historiasta ja käytöstä (Cuccuini 1995, Cuccuini & Nepi 1999, Padovani & Cuccuini 2006). Julkaisut ovat hyödyllisiä meillekin, jos meidän herbariomme vanhojen kokoelmien sisältöä joskus analysoidaan. Cuccuini & Nepi (1999) muun muassa julkaisivat 483 esimerkkietikettä (esim. Harald Lindberg), joista voi tunnistaa tunnettujen kerääjien käsialoja ynnä muuta.

Esimerkkinä aineistoista ovat Filippo Parlatoren 1851 keräämät näytteet Suomesta ('Lapponia russa') ja Ruotsista ('Lapponia tornensis'). Lars Levi Laestadiuksen avustamana hän liikkui muun muassa Muonionjokilaaksossa, keräten näytteitä ainakin Palojoensuusta (paikka etiketeissä oikein kirjoitettuna!), Vallivaarasta ja Naimakasta Enontekiöllä ja Maunusta Ruotsin Karesuandossa. Varakas englantilainen Webb keräsi itse Makaronesiassa, mutta sen lisäksi osti kasvinäytteitä niin paljon kun sai käsiinsä (noin 300 000) ja ne sijoitettiin lopulta Firenzeen (Steinberg 1977). Esimerkiksi William Nylander oli myynyt hänelle erän jäkälää, joissa lukee 'Labrador, W. Nylander'. Ne ovat itse asiassa herrnhutilaisten lähetyssaarnaajien ('Moravian Missionaries') lähettämiä näytteitä, jotka Nylander määritteli. Mielenkiintoinen on myös Herbarium Pier Antonio Micheli (Michelius) (1679–1737; FI-M), jossa on muun muassa esimäni *Cladonia pyxidatan* epityyppi – jota ilmeisesti kukaan likenologi ei ennen minua ole nähnyt kuin huonona valokuvana. Ennen Linnétä eläneen Michelin herbariossa on yli 18 000 näytettä. Useimmissa ei valitettavasti ole keruupaikkaa. Michelin hautakammion näimme kaupungin tuomiokirkossa Galilein, Leonardon da Vincin, Danten ynnä muiden kuuluisuuksien hautojen vieressä.

Firenzen herbario on hyvä esimerkki vanhasta herbariosta, jonka monien osien digitoiminen ei ole kovin hyödyllistä, ennen kuin määrittely on tarkistettu. Nimetöntäkin aineistoa on paljon. Tutkimistani Cladoniaceae-heimon näytteistä ympäri maailmaa ehkä 90 % oli määritetty virheellisesti tai nimet olivat auttamattomasti vanhentuneita. Tiedostoa niistä ei olekaan tehty. Italian putkilokasvikokoelmat on kuitenkin tiedostoitettu ainakin jollakin tasolla. — Teuvo Ahti

Kirjallisuutta

- Cuccuini, P. 1995: The Florentine herbaria (FI and FT) over the past fifty years (1945-1992). Scholars and materials. — 119 pp. Museo Botanico dell' Università, Firenze.
- Cuccuini, P. & Nepi, C. 1999: Herbarium Centrale Italicum (the phanerogamic section): the genesis and structure of a herbarium. The main collections, the collectors, the handwriting samples and the personnel in its 150-year history. — 466 pp. Università di Firenze, Firenze.
- Padovani, G. & Cuccuini, P. 2006: The Florentine Herbaria – scholars and materials II. — 103 pp. Università di Firenze, Firenze.
- Steinberg, C. H. 1977: The collectors and collections in the Herbarium Webb. — *Webbia* 32: 1–49.

Jäkäläkirjamme Lichens of Finland saa kiitosta

Kesäisen jäkäläkongressin IAL8 aikana lukuisat osanottajat lunastivat itselleen tuoreen 896-sivuisen teoksemme *Lichens of Finland* (Stenroos et al., *Norrlinia* 30. 2016). Eräs lukija, Berliinin herbarion kryptogaamikuraattori **Robert Lücking** (vasta Chicagosta Saksaan palannut), on intoutunut kehuaan teosta arvostelussaan amerikkalaisessa *The Bryologist*-lehdessä (vol. 119(4): 459–462. 2016). Ihmetellessään suomalaisten tutkijoiden merkittävää panosta tällä tieteenalalla hän on analysoinut jäkälätieteellisten julkaisujen maailmanlaajuista tiedostoa Recent Literature on Lichens 1536–2016. Kun julkaisujen määrä suhteutetaan

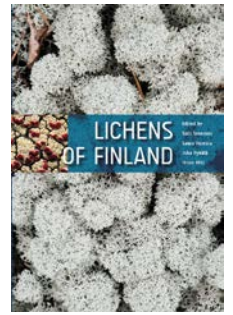
Italialaiset likenologit prof. Pier Luigi Nimis ja prof. Juri Nascimbene tulivat tutustumaan työhömmme ja tarjosivat kaakaota (!) hienossa kahvilassa.

Pier Antonio Micheli oli merkittävä Linnén edeltäjä Firenzessä.

väestöön, per capita, niin Suomi on kolmantena Saksan kanssa *in overall publication balance over time*. Kokonaisuudessa isot maat ovat tietysti edellä, mutta Suomen *consistently strong output* tuodaan esille. Jäkälätutkimus ja kokoelmien laajuus ovatkin selvästi Luomuksen eräitä kansainvälisiä vastuualueita. Arvioijan mielestä määrittyskaavojen puute kirjassa vähän häiritsee, mutta hän arvelee, että monet pyrkivät määrittämään näytteitä kirjan kuvien perusteella. Suomenkielisiä jäkälännimiä ja paikannimiä hän pitää erittäin huvittavina. Hänen mukaansa kirja myös tuo esille jäkälien kauneuden ja varmasti lisää jäkäliin rakastuneiden luonnonharrastajien määrää maailmassa! — Teuvo Ahti

IN MEMORIAM

Annikki Palmén (1929–2016)

Annikki Palmén (o.s. **Saarisalo**, ent. **Saarisalo-Taubert**) syntyi Viipurissa 8.8.1929 ja kuoli Helsingissä 23.12.2016. Hän toimi Helsingin yliopiston kasvitieteellisen puutarhan amanuenssina ja intendenttinä lähes yhtäjaksoisesti yli kolmekymmentä vuotta. Vuodesta 1960, FT J. Lounamaan jälkeen, hän hoiti puutarha-amanuenssin tehtäviä. Vuoden 1962 alusta Annikki määrättiin kasvitieteen laitokseen erityisesti kasvitieteellisen puutarhan tieteellisiä tehtäviä varten perustettuun amanuenssin toimeen, joka myöhemmin muutettiin virkasuhteeksi. Amanuenssin virka muutettiin 1992 intendentin viraksi, ja FT Annikki Palmén oli virassa eläkkeelle jäämiseensä, syksyyn 1992, saakka. Vanamo-seuran sihteerinä Annikki oli 1964–1967.

Annikki tutki eteläsuomalaisten rannikkokaupunkien ihmisen seuralaiskasvistoa ja sen leviämishistoriaa. Kiitetty väitöskirja *Die Flora in ihrer Beziehung zur Siedlung und Siedlungsgeschichte in den südfinnischen Städten Porvoo, Loviisa und Hamina* ilmestyi 1963. Väitöskirjan ohjasi professori Jaakko Jalas. Väitöstilaisuus oli 19.10.1963. Väitöskirja-aiheeseen liittyviä tieteellisiä artikkeleita Annikki julkaisi muun muassa *Annales Botanici Fennicis*sä. Helsingin kasvimuseon kokoelmissa on Annikin keräämiä näytteitä, Porvoon – Loviisan – Haminan aineiston lisäksi esimerkiksi Egyptin rikkakasveja ja löytöruusuja eri puolilta Suomea.

Amanuenssina Annikki aloitti puutarhan kasvien rekisteröinnin. Ensimmäiset rekisteritunnukset ovat vuodelta 1961, mutta järjestelmällinen rekisteröinti alkoi 1964. Silloinen ylipuutarhuri ei hyväksynyt tunnuksia kasvien nimikilpiin, ja erityisesti ulkopuutarhan ruohovartisten ja vuosittain ruukutettujen kasvihuonekasvien yhteys tunnukseensa katkesi. Tilanne muuttui Pentti Alangon ylipuutarhurikaudella (1977–1987) ja professori Leena Hämet-Ahdin esimieskaudella (1984–1991). Annikki kartoitti Kaisaniemen kasvitieteellisen puutarhan puuvartisia 1970-luvun lopulta lähtien yhdessä puutarhuri Sinikka Grahnin kanssa. Vuonna 1985 Annikki julkaisi puutarhan Ulmus-sarjan ensimmäisenä teoksena *Helsingin yliopiston kasvitieteellisen puutarhan puuvartisten kasvien luettelon*; luettelo myytiin heti loppuun. Työ puuvartisten parissa antoi Annikille aitiopaikan tutkia ankarien pakkastalvien 1984–1985 ja 1986–1987 Kaisaniemen puuvartiskokoelmalle aiheuttamia vaurioita. Annikki myös johti kokoelman restaurointia. Annikki selvitti puutarhan vanhojen puiden alkuperää ja rekisteröi ne 1980-luvun lopulla ZZ-alkuisin tunnuksin. Annikin sydäntä lähellä olivat erityisesti syreenit ja ruusut. Ruusuista hän kirjoitti muun muassa Suomen Ruusulehteen.

Annikki julkaisi *Helsingin yliopiston kasvitieteellisen puutarhan kasvihuoneiden oppaan*, kaikkiaan yhdeksän painosta vuosina 1975–1981, ja vastaavan ruotsinkielisen oppaan (3 painosta 1977–1982). Englanninkielinen haitariopas *The Botanical Garden, University of Helsinki* ilmestyi 1983. Painettu puutarhan opas ilmestyi 1979 ja myytiin nopeasti loppuun; painettu kasvihuoneiden opas ilmestyi 1981. Ulmus-sarjassa ilmestyi kasvihuoneiden opaskirjaa kolme painosta 1987–1993. Pentti Alangon kanssa Annikki toimitti 1983 *Viljelykasvien nimistön*. Annikilla oli hyvin tarkka niin sanottu ”taksonominen silmä”. Leena Hämet-Ahdin, Annikki Palménin, Pentti Alangon ja Peter Tigerstedtin vuonna 1989 julkaisemaan *Suomen puu- ja pensaskasvioon* Annikki selvitti vaikeita sukuja, esimerkiksi ruusut ja orapihlajat. Teos palkittiin vuoden tiedekirjana; sen toinen, uudistettu painos ilmestyi 1992.

Puutarhan kokoelmissa on Annikin lahjoittamia kasveja, muun muassa ruusuja. Annikin Porvoon Suomenkylästä 1970 tuoma (nykyään Suomessa silmälläpidettävä, harvinainen) vankkasara, *Carex riparia* 1970-438, kasvaa

Annikki Palmén (vasemmalla) ja Kumpulän Hortus Ethnobotanicuksen ensimmäisen kasvin istutus 1989. Kuvassa myös Martti Koponen ja Leena Hämet-Ahti. Kuvat P. Havas-Matilainen.

Kaisaniemen uudessa systemaattisessa osastossa, evoluutiopuussa. Opiskelijat nauttivat Annikin ekonomisen kasvitieteen puutarhakierroksista. Leena Hämet-Ahti ja Annikki Palmén vetivät kasvitieteen opiskelijoiden Kanarian saarten retkeilyjä, joiden alkuopin opiskelijat saivat puutarhan kasvihuoneissa. Joulukuussa 1987 Leena ja Annikki veivät Gran Canarias retkeilylle myös puutarhan henkilökunnan.

Annikki vastasi Kaisaniemen tuhansien elävien kasvien tieteellisestä kokoelmasta, sen kartuttamisesta ja nimeämisestä, aikana ennen tietokoneita, hakuohjelmia ja laajoja kansainvälisiä verkko-yhteyksiä. Lisäksi 1980-luvulla alkoi Kumpulan kasvitieteellisen puutarhan suunnittelu. Annikki laati laajasti suunnitelmia ja tilasi kansainvälisen siemenvaihdon välityksellä luonnonkasvien siemeniä erityisesti Euroopan ja itäisen Pohjois-Amerikan osastoon. Kumpulan puutarha perustettiin 1987. Vuonna 1989 Annikki oli istuttamassa ensimmäistä kasvia Hortus Ethnobotanicukseen ja 1990 ensimmäistä kasvia Hortus Geobotanicukseen. Vuonna 1990 Annikin työpiste siirtyi Kaisaniemen Jan Wikistä entiseen Kumpulan kartanon päärakennukseen.

Annikki Palmén oli asiantunteva, yhteistyökykyinen ja helposti lähestyttävä. Hän oli hienolla tavalla originelli persoona, rempseä, mutta samalla vaatimaton, korrekti ja aina tyylikäs. Tieto Annikin kuolemasta on satuttanut meitä kaikkia. — Paula Havas-Matilainen (Lämmin kiitos Annikista tietoja antaneille kollegoille. Kaikki tiedot ovat edelleen tervetulleita!)

Benito C. Tan (1948–2016)

Kuva: Los Angeles Times, Obituaries

Yksi Kaakkois-Aasian eturivin sammaltutkijoista **Benito Ching Tan** kuoli San Franciscossa 23.12.2016. Hänellä todettiin aivosyöpä, johon hän sai kemoterapiaa elokuusta 2016 lähtien. Hän oli kotoisin Filippiineiltä, mutta toimi virassa muun muassa Singaporen yliopistossa ja Singaporen kasvitieteellisessä puutarhassa. Hän oli erittäin aktiivinen kansainvälisesti. Hän toimi muun muassa sammaltutkijoiden kansainvälisen yhdistyksen (International Association of Bryologists) varapuheenjohtajana 2005–2009 ja oli sen trooppisten sammalten uhanalaisuutta käsittelevän toimikunnan jäsen. Hän sai järjestön Richard Spruce -mitalin 2004. Benito tunti Kaakkois-Aasian lehtisammallajiston ja oli erityisesti perehtynyt vaikeana pidettyyn Sematophyllaceae-heimoon.

Suomalaisiin tutkijoihin Tanilla oli läheiset yhteydet. Hän vieraili useita kertoja Helsingin yliopiston kasvimuseossa melko pitkiäkin aikoja. Hänet muistetaan myös kasvitieteen laitoksen järjestämien kurssien ”Tropical bryology” yhtenä opettajana.

Kasvitieteellinen puutarha muistaneekin hänet kiitoksella henkilökunnan Singaporen ja Kuala Lumpurin vuoden 2000 retkeilyn paikallisena järjestäjänä ja oppaana.

Oma yhteistyöni Beniton kanssa alkoi melko varhain; hän otti yhteyttä lähettämällä ystävänpäiväkortin! Tutkimme useita sammalryhmiä ja julkaisimme artikkeleita, mutta suurimman panoksen hän antoi Helsingistä johdettuun Länsi-Melanesian sammalkasvistotutkimukseen määrittämällä laajan Sematophyllaceae-aineistomme ja kirjoittamalla julkaisujen taksonomiset ja nimistöosat, kaikkiaan 23 sukua ja 78 lajia. Sematophyllaceae-julkaisun kolmannen osan viimeistelyä käsikirjoitusta hän ei enää nähnyt, eikä Hunanin Sematophyllaceae-revisiotakaan, jotka julkaistaan Acta Bryologica Asiatica niteessä 7. Hän oli muuten tämän Kiinassa Taiwanilla alkunsa saaneen sarjan kahden ensimmäisen niteen toimittaja ja kuului sen toimittajakuntaan. Seuraavaksi olisimme aloittaneet Uuden Guinean Hookeriaceae -aineistomme selvittelyn.

Beniton oppilaat Thaimaasta Kiinaan ja Filippiineille ja kansainvälinen bryologiveljeskunta jäävät kaipaamaan hänen innostustaan, ystävällisyyttään, aina hymyileviä kasvojaan ja mukaansatempaavaa nauruaan. — Timo Koponen

Kansainvälinen Luomus

Johtaja Leif Schulman, eläintieteen yksikön johtaja Aino Juslén ja professori Jouko Rikkinen vierailivat Keniassa 5.–11.12.2016. Matkan aikana allekirjoitettiin Luomuksen ja Kenian kansallismuseon (National Museums of Kenya) yhteistyötä ohjaava puitesopimus käynnistyneeksi viisivuotiskaudeksi (6.12.2016–6.12.2021). Samalla tutustuttiin Helsingin yliopiston Taitan tutkimusasemaan ja neuvoteltiin Taitan piirikunnan varakuvernööri Mary Ndighan kanssa tutkimusaseman yhteyteen perustettavaksi aiotusta opetuspuutarhasta. — Jouko Rikkinen

Taitan aseman tutkimusapulainen Darius Kimuzi, Leif Schulman ja Aino Juslén saniaismetsässä. Kuva JR. **Lisää kuvia** Keniasta viimeisellä sivulla!

Uusia julkaisuja

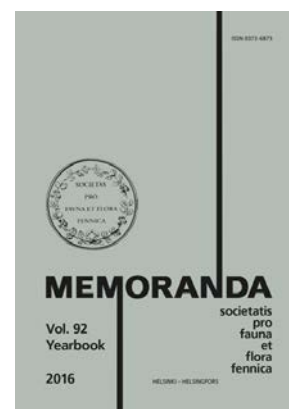
Ahti, T. & Hyvärinen, M. 2016: The 8th IAL Symposium, ”Lichens in Deep Time”, August 1–5, 2016, Helsinki, Finland. — International Lichenological Newsletter 49(2): 18–21.

Samassa julkaisussa, ILN 49(2), on kolme muuta katsausta Helsingin IAL8 -symposiumin ja kertomus Jouko Rikkisen johtamasta Taitavuorten jäkäläretkeilyistä:

- Maliček, J. 2016: The 8th IAL Symposium in Helsinki. — International Lichenological Newsletter 49(2): 22–23.
- Brunauer, G. 2016: Helsinki and the lichenologists under the motto ”Lichens in Deep Time”. — International Lichenological Newsletter 49(2): 23–24.

- Simon, A. 2016: The IAL8 post-symposium excursion. — International Lichenological Newsletter 49(2): 24.
 - Randlane, T. & Saag, A. 2016: Lichenological expedition to Taita Hills, Kenya 21 October – 2 November 2016. — International Lichenological Newsletter 49(2): 32–35.
- Ahti, T., Sohrabi, M., Davydov, E. A., Pino-Bodas, R. & Stenroos, S.** 2016: Taxonomic notes on Asian species of *Cladonia* (Cladoniaceae, Ascomycota). — Journal of Japanese Botany 91 (suppl.): 388–395.
- Alanko, T.** 2016: Helsinki Burtz 2015 Makrofossiilitutkimukset. Tutkimusraportti. — Teoksessa: Heikkinen, M., Helsinki Hellenius-Burtz-Block. Historiallisella kaupunkialueella (1640–) sijaitsevien rakennusten sisätilojen korjausten ja pihojen maankaivaustöiden arkeologinen valvonta huhtikuu 2014 – elokuu 2015.
- Angyalossy, V., Pace, M.R., Evert, R.F., Marcati, C.R., Oskolski, A.A., Terrazas, T., Kotina, E., Lens, F., Mazzoni-Viveiros, S.C., Angeles, G., Machado, S.R., Crivellaro, A., Rao, K.S., Junikka, L., Nikolaeva, N. & Baas, P.** 2016: IAWA List of Microscopic Bark Features. — IAWA Journal 37(4): 517– 615. [10.1163/22941932-20160151](https://doi.org/10.1163/22941932-20160151)
- von **Bonsdorff, T.** 2016: Suomen Sieniseuran ja Luomuksen sieninäyttely 25.–26.9.2016. — Sienilehti 68(4): 98–100.
- von **Bonsdorff, T., Niskanen, T., Liimatainen, K., Kytövuori, I., Huhtinen, S., Vauras, J., Höijer, P., Kekki, T., Lahti, M., Puolasmaa, A., Purhonen, J., Halme, P., Jakobsson, S., Toivonen, M. & Söderholm, U.** 2016: New national and regional biological records for Finland 8. Contributions to agaricoid, gastroid and ascomycetoid taxa of fungi 5. — Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica 92: 120–128.
- Hægström, C.-A. & Munsterhjelm, R.** 2016: Hans Luther, ett hundraårsminne. — Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica 92: 1–20.
- Hægström, C.-A., Hægström, E., Carlsson, R. & von Numers, M.** 2016: *Allium ursinum* (Alliaceae) in Finland. — Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica 92: 54–78.
- He, X.** 2016: Liverworts collected from Tuntsa, Eastern Finnish Lapland in 2016. — Bryobrotherella 19: 44–51.
- Junikka, L., Maas, P. M. J., Maas-van Kamer, H. & Westra, L. Y. T.** 2016: Revision of the genus *Oxandra* (Annonaceae). — Blumea 61(3/4): 215–266. <https://doi.org/10.3767/000651916X694283>
- Juutinen, R., Ulvinen, T., Syrjänen, K., Kypärä, T., Kuitunen, T., Parnela, A., Heikkilä, R., Suoknuuti, M., Marsh, T., Arkkio, H., He, X., Huttunen, S., Tahvanainen, T., Häyhä, T., Jääskeläinen, K. & Vainio, O.** 2016: New national and regional biological records for Finland 7. Contributions to Bryophyta and Marchantiophyta. — Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica 92: 35–47.
- Koponen, T.** 2016: Patikkamatkalla Lohjan Saaristossa. — Teoksessa: Lohjan Saaristo – aikaa ja taikaa: 165–167. Lohjan Saaristo -Seura ry.
- Koponen, T.** 2016: Karkali; metsälaitumesta luonnonpuistoksi. — Teoksessa: Lohjan saaristo – aikaa ja taikaa: 205–228. Lohjan Saaristo -Seura ry.
- Koponen, T.** 2016: Pekka Isoviita 1931–2016. — Botanicum, kasvitieteen tiedotuslehti 2/2016: 2–3.
- Koponen, T.** 2016: Suomen Sammalseuran kevätretki 2015 Helsingin Mustavuoreen. — Bryobrotherella 19: 24–30.
- Koponen, T.** 2016: Sammaltajan päiväkirjasta 8. Retkeily Mt. Sarawaketille. 2. — Bryobrotherella 19: 52–61.
- Koponen, T.** 2016 : Lyhyt opas Suomen sammalkirjallisuuteen. — Bryobrotherella 19: 77–87.
- Koponen, T. & Ju, S.** 2016: Preliminary study on phylogenetic position and delimitation of the ciliate arthrodontous genera of the moss family Mniaceae. — Journal of Bryology, [10.1080/03736687.2016.1177160](https://doi.org/10.1080/03736687.2016.1177160)
- Koponen, T., Ruuhijärvi, R., Lindholm, T., Vasander, H. & Heikkilä, R.** 2016: Rahkasammalmies on poissa – Pekka Isoviita 1931–2016. — Suo: 67: 109–114.
- Kozhin, M. N. & Sennikov, A. N.** 2016: The Russian larch (*Larix archangelica*, Pinaceae) in the Kola Peninsula. — Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica 92: 79–91.
- Laaka-Lindberg, S., Räsänen, J. & He, X.:** Metsäteiden maksasammalia Pohjois-Karjalassa ja huomioita aiemmin heimoon Jungermanniaceae kuuluneiden lajien taksonomiasta. — Bryobrotherella 19: 62–70.
- Miettinen, O., Spirin, V., Vlasák, J., Rivoire, B., Stenroos, S. & Hibbett, D.** 2016: Polypores and genus concepts in Phanerochaetaceae (Polyporales, Basidiomycota). — MycoKeys 17:1–46. [10.3897/mycokeys.17.10153](https://doi.org/10.3897/mycokeys.17.10153). *** Tässä laajassa sukuluokitteluun keskittyvässä artikkelissa kuvattiin kaksi uutta sukua trooppisille kääville ja kuusi uutta lajia. Suomelle uutena lajina esiteltiin pensasokrakääpä (*Hapalopilus ribicola*), herukoilla kasvava pieni okrakääpä, sekä kuvattiin tieteelle uutena olkikerikääpä (*Ceriporia humilis*), josta on yksi havainto Suomesta, Helsingin Laajasalosta.
- Miranto, M.:** Kämmeköitäme suojellaan tallettamalla siemeniä syväjähän. — Orkidealehti 6/2016. *** Julkaisu oli Botanicumissa 9/2016 virheellisesti lehtihaastatteluna.
- Olsson, S., Enroth, J., Huttunen, S. & Quandt, D.** 2016: Phylogeny of Neckeropsis and Himantocladium (Neckeraceae, Bryophytina). — Bryophyte Diversity & Evolution 38(2): 53–70. <http://dx.doi.org/10.11646/bde.38.2.4>
- Piippo, S. & Koponen, T.** 2016: Sammalten nimistön selvittäjä. Pekka Isoviita 1931–2016. — Helsingin Sanomat 12.4. 2016.
- Piippo, S.** 2016: Suomen Sammalseuran syysretki 2016 Espoon Ryssänkalliolle. — Bryobrotherella 19: 40–43.
- Piirainen, M.** 2016: Sodan jälkiä Suomen kasvistossa. — Lutukka 32(4): 98.

Memoranda Vol. 92. Yearbook 2016
[Artikkelit verkossa.](#)

Bryobrotherella 19
[Sisällysluettelo verkossa](#)

- Piirainen, M., Salo, P., Skytén, R. & Velmala, S.** 2016: Accessions to the Botanical Museum of the Finnish Museum of Natural History, University of Helsinki, in 2015. — *Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica* 92: 152–155.
- Rikkinen, J.** 2017: Biodiversiteetti ja kestävä kehitys. — Teoksessa: Enqvist, K., Hetemäki, I. & Tiilikainen, T. (toim.), *Kaikki vapaudesta*, s. 264–274. Gaudeamus. Helsinki.
- Salo, V. & Ahti, T.** 2016: Kasviparasiittiset piensienet keskeisessä Euroopassa – uusi määrittäysopas mikrosienten tutkijalle ja harrastajalle. — *Sienilehti* 68(4): 104–105.
- Spirin, V., Vlasák, J., Rivoire, B., Kout, J., Kotiranta, H. & Miettinen, O.** 2016: Studies in the *Ceriporia purpurea* group (Polyporales, Basidiomycota), with notes on similar *Ceriporia* species. — *Cryptogamie Mycologie* 37 (4): 255–258. <http://dx.doi.org/10.7872/crym/v37.iss4.2016.421>. *** Punakerikäävän (*Ceriporia purpurea*) lajiryhmästä kuvattiin tieteelle uutena viisi lajia. Näistä yksi, verikerikääpä (*C. torpida*), esiintyy myös meillä: toinen kahdesta tunnetusta keruusta maailmassa – holotyypä – on Nakkilasta. Artikkelissa myös raportoitii ensi kertaa keltakerikääpä (*C. aurantiocarnescens*) Suomesta. Tuomo Niemelä on kerännyt sen kerran Helsingin Mustavuoresta.
- Uotila, P.** 2016: Suomen vesitähdet ja erityisesti uposvesitähti. — *Lutukka* 32(4): 119–126.
- Vänskä, H.** 2016: In memoriam Pekka Isoviita 1931–2016. — *Bryobrotherella* 19: 7–20
- Vänskä, H.** 2016: Suomen Sammalseuran kevätretki 2016 Helsingin Vallisaareen. — *Bryobrotherella* 19: 31–39.
- Väre, H.** 2016: Pehr Kalm (1716–1779) ja Pohjois-Amerikan puuvartiset. — *Sorbifolia* 47(4): 147–196.
- Väre, H.** 2016: Fredrik Wilhelm Radloff – Demonstrator in Botany at old Åbo Akademi. — *Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica* 92: 92–98.
- Väre, H.** 2016: Carl Reinhold Sahlberg – Demonstrator in Botany at old Åbo Akademi, later Professor in Botany and Zoology at Imperial Alexander University of Finland. — *Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica* 92: 99–119.
- Weibull, J., **Fitzgerald, H.**, Lund, B., Palmé, A. & Porbjörnsson, H. 2016: Conservation and sustainable use of crop wild relatives: a Nordic initiative. — *Sveriges Utsädesförenings Tidskrift, Journal of the Swedish Seed Association* 2016/2: 53–58.

Terveisiä Lohjansaaren Tammimailasta

Lohjan Saaristo -seura ry julkaisi kirjan *Lohjan saaristo – aikaa ja taikaa*, 360 s., ISBN 978-952-93-8117-3. Siinä esitellään Lohjan saaristo kuvina ja kertomuksina. Toimituskunnassa ja kirjoittajina on kaikkiaan 15 henkilöä historian, taiteen ym. kulttuurin aloilta.

Kasvitieteilijöitä ehkä kiinnostaa Karkalin luonnonpuiston historiasta kertova artikkeli *Karkali – Metsälaitumesta luonnonpuistoksi*. Siinä muun ohessa kerrotaan Lohjan saaristossa ensimmäisenä botanistina retkeilleen Gustaf Selinin murheellinen tarina. Puutarhaharrastajia hemmotellaan artikkelilla *Ahtialan taimistot – Tuttu nimi kautta Suomen*. S. O. Lindbergistä saadaan tietää, että hän paroni Edvard Hisingerin vaunussa ajoi kylmästi ohi Ragnar Hultin, joka oli toivonut näkevänsä hänet Fagervikissä. Saaren puhelinkeskus oli kaksikielinen, vaikka ruotsia peräti harvoin tarvittiin, vain silloin, kun ärhäkän ruotsalaismielinen kasviprofessori Harald Lindberg soitti Tamminiemen huvilastaan Jalassaaresta. Kirjan hinta on 38 € seuran jäsenille 35 € Kirja on myynnissä Lohjansaaren toritapahtumissa (lauantaitori kesällä 10–13), Lohjalla kahvila Liisassa, Lohjan matkailupalvelukeskuksessa ja Lohjan Museossa, Virkkalassa Hilman Herkussa ja kampaamo Sa-Tassa. Sähköpostilla sen voi tilata: pirjo.sjogren@lohjansaaristo.fi. — Timo Koponen

Esiintymisiä

Rikkinen, Jouko: *Tuntematon biodivesiteetti*. Yleisöesitelmä, Tieteiden päivät, Helsingin yliopisto, 11.1.

Suomen Sieniseura

Kuukausikokous **tiistaina 14.2.** klo 18–20. Erikoistutkija, FT **Juha Pykälä:** *Suomen jäkälät – sadat lajit odottavat löytäjänsä*. Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki.

Tunnelmia Pirkon ja Rollen läksiäisistä

Torstaina 12.1. kahviteltiin sienitiimin laboratoriomestari Pirkko Harju ja museomestari Roland Skytén eläkkeelle. Onnellisia eläkepäiviä ja kaikkea hyvää jatkokon!

Kuvat LH

Rolle kiittää – Rolle tackar

Suurkiitos teille kaikille, entiset työtoverini,
muistamisesta eläkkeelle siirryessäni.
Minun tulee teitä ikävä.
Ett stort tack till er alla, mina forna arbetskamrater,
för hågkomsten vid min pensionering.
Jag kommer att sakna er.

Roland Skytén

Yllätysuutinen – kielentarkastukset maksuttomiksi

Kielentarkistukset ovat maksuttomia 1.1.2017 alkaen. Helsingin yliopiston **yksiköt** ja yliopistoon **palkkasuhteessa olevat henkilöt sekä dosentit** (voimassaoleva dosenttisopimus) voivat tarkistuttaa: artikkelit, abstraktit, esitelmät, posterit, konferenssien ohjelmat, koekysymykset, opetusmateriaalit, saate- ja suosituskirjeet, ansioluettelot, yksiköiden www-sivut, esitteet jne., tutkimus- yms. hakemukset, ruotsinkielisen tentin kieliasun, jos sen on laatinut ei-ruotsinkielinen. **Huom!** Yliopiston yksiköt voivat myös tarkistuttaa itse laatimiensa *ruotsinkielisten hallinnon ja viestinnän tekstien* kieliasun. (Palvelu ei koske ruotsia äidinkielenään kirjoittavien tekstejä.) Helsingin yliopiston **jatko-opiskelijat** voivat tarkistuttaa väitöskirjat ja liseniaatintyöt.

Tarkistusaika riippuu tekstin pituudesta. Noin 20 sivun pituisen tekstin tarkistukseen on hyvä varata aikaa noin kaksi viikkoa. Väitöskirjan tarkistukseen on hyvä varata aikaa 1–2 kuukautta tekstin pituudesta riippuen. Väitöskirjojen ja liseniaatintöiden kielentarkistus tehdään mieluiten esitarkistajien lausuntojen jälkeen. Jos aikataulu on kiireinen, voidaan kielentarkistus tehdä myös samanaikaisesti, kun teksti on esitarkistajilla tai ennen esitarkistajien lausuntoja; tekstin mahdolliset muutokset tarkistetaan tällöin erikseen. On paras varmistaa omalta laitokselta/ohjaajalta suosittelavin menettelytapa. **Oheita** tarkistuttajalle Flammassa

https://flamma.helsinki.fi/portal/home/sisalto?_nfpb=true&_windowLabel=contentviewer&contentId=HY1002903&lang=fi&_pageLabel=content_view

Kuvia Keniasta (s. 4)

◀ Vähän perspektiiviä Vurian (Taitavuorten korkein huippu) saniaismetsään. Kuvat Jouko Rikkinen

Nairobin kansallispuistossa.

Nauravat naiset aseman pihassa: keittäjä Rebecca Mwanyolo ja Aino Juslén.